Poštnina plačana v gotovini.

Leto VIII. štev. 2. V Krškem, v nedeljo 6. januarja 1924. Posamezna štev. 1 Din.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: KRŠKO.

Naslov za dopise: »Naprej«, Krško.
Ček rač. št. 11.959.

NAPREJ

Stane mesečno 20 Din, začasno 10 D.
za inozemstvo 30 Din, začasno 15 D.
(dokler ne začne zopet redno izhajati.)

Oglasi: prostor 1×87 mm 1 Din.
Mali oglasi: vsaka beseda 50 p, najmanj 5D.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštn. proste.

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Iz političnih vesti.

Diplomati Male antante se pripravljajo na sestanek v Belgradu, kjer bodo med drugim reševali zavezništvo s Francosko in obnovitev diplomatskih zvez s sovjetsko Rusijo. Kakor je dobro, da si pridemo zlasti glede Rusije na jasno, vendar je jasno, da sedanji diplomati niso zmožni ustvariti tak mednarodni položaj, da bi bili zadovoljni žnjim vsi, najbolj pa tisti, ki jih sedanji položaj tlači. Današnja diplomacija tudi nima nobenega interesa nad tem, da bi dala svetu mir, ker zastopa stališče lakomnosti in pri tej ne more biti nikoli miru. Zdi se nam, da bo še najbolj pozitivno dejanje te konférence to, da bo izdal državni monopol v tem času novo sorto cigaret „Mala antanta“ v počast njenih buržujskih predstavnikov.

Francosko javnost razburja vedno bolj škandalna afera z vojaškim zrakoplovom „Dixmuidenom“, ki se je koncem prejšnjega meseca ponesrečil ob sicilski obali, pri čemer je izgubilo življenje čez pol stotine ljudi. Obstaja vsaj gotovost, da so ti ljudje izgubljeni, ker našli niso doslej nobenega sledu ne za ljudmi ne za zrakoplovom razen trupla njegovega poveljnika in enega razbitega propelerja. Socialistični „Le Populair“ je pisal te dni obširneje o postanku nesreče. Iz njegovih in drugih poročil je razvidno, da je hotelo francosko vojno ministrstvo na vsak način, da doseže zračna ladja nov rekord v trajnostnem poletu preko Sredozemskega morja. Že pred poletom pa je ladjino moštvo opozarjalo na neke nedostatke v mašineriji in na viharno vreme, a vrhovni krogi vseeno niso preložili ekspedicije na pripravnejši čas, da se med tem tudi nedostatki popravijo. Ladjo so opremili z nezadostnimi množinami bencina, tako da je bila za vsakega pametnega človeka katastrofa na dlani. Nerazumljivo je, kakšni vzroki so francosko višjo soldatesko napotili do teh nemarnosti. Tudi je nerazumljivo, kako je mogla dopustiti, da se tega povsem športnega poleta udeleži toliko potnikov civilistov. Sedaj skušajo povzročitelji nesreče odvrniti krivdo od sebe, češ, da se je zrakoplov „najbrže“ le vžgal, kakor se pogostoma dogaja, vendar je to gola kombinacija. Iz radiografičnih poročil, ki so jih dobili razni parniki z „Dixmuidena“, predno se je izgubil vsak sled za njim, je namreč razvidno, da se je moral radi pomanjkanja strojnega kuriva spustiti v viharne valove, ki so ga razbili. Vsa zadeva je, kakor rečeno, strašna obsodba tistih krogov, ki se iz paradne manije igrajo s človeškimi življenji. Listi pišejo, da bo moral francoski vojni minister odstopiti — toda s tem ne bo nikomur izmed ponesrečencev pomagano. Tudi če bi ga zaprli v dosmrtno ječo, kakor bi bilo edino pravično, bi stvar ne izgubila niti trohice svoje škandalozne primesi.

Nova afera. Zadevi socialnodemokratičnega ministrskega predsednika dr. Zeignerja se je pridružila nova afera socialističnega notranjega ministra Hermanna iz sosedne Turinške, ki ga je dala centralna vlada zapreti. Baje so bili datumi v seznamu novih uradnikov falsificirani tako, da izgleda, kakor da so bili nastavljeni prej, nego so bili v resnici. Socialnodemokratski krogi označujejo to aretacijo kot škandalozen poskus buržoazije, da se socialistični voditelji pred volitvami — Nemška stoji namreč pred volitvami — diskreditirajo v masah volilcev. Natančnega ne vemo. Čisto mogoče, da je nemška buržoazija tako podla, vendar je jasno, da bi ji vsa podlost nič ne pomagala, če bi se naučili nemški socialisti svoje zadeve voditi javno, potom organizacij in ne potom posameznikov, pa čeprav so sposobni za ministre! Mnogo se človek nauči, če študira stare kristanovsko-korunovske kurze tudi izven lastnega doma!

Prva faza fašistovske vlade v Italiji je zaključena, kakor je izjavil Mussolini in bo še ta mesec razpuščena italijanska zbornica ter napovedane volitve za 30. marca ali 6. aprila. Fašizem je spravil — po trditvah istega Mussolinija — italijanski narod do discipline in bo gradil še dalje po sedanjih temeljih. Mi prav radi verjamemo, da je to za enkrat faktum, kajti z ricinovim oljem in s kroglami uženeš še tako divjega človeka in tudi maso, če ta zavoha svojo kri. Malo težje je pa to pri masi, ki je zavedna, in tudi zato se bori nacionalizem tako silno proti zavednosti, da z lahkoto užene bedaste backe v kozji rog in se potem baha, kako jih je discipliniral.

Avtonomija in civilizacija.

[Ali smo za samoupravo ali ne?]

Politični pojmi, ki jih v preprosti in obče razumljivi obliki razlaga letošnji Socialistični koledar, bodo v marsičem pojasnili delavstvu tiste zakulisne tajnosti, s katerimi so razni demagogi imeli ljudstvo skoro neomejeno v oblasti.

Pomislimo na pr. na vprašanje centralizma in avtonomizma. To vprašanje je stopilo pred nas praktično n. pr. v stari Avstriji, ko smo se pričkali, ali naj dobe posamezne dežele svojo „avtonomijo“ ali ne. Dunajski gospodje so nam te prepire zelo radi privoščili, vedeli so, da s takim neplodnim prerekanjem ne pridemo nikdar do samouprave, tembolj, ker so avtonomistična stremljenja čimdalje bolj razširjala mržnjo med posameznimi deželami, s čimer so nastala neumna nasprotstva med Kranjci in Štajerci itd., klerikalci pa. kot najzvestejši hlapci Dunaja, so nemoteno vladali na Kranjskem, na Štajerskem in povsod . . .

Podobno je bilo v narodnem pogledu. Kregali smo se z nemškim in laškim ljudstvom na vse pretege; toda niti na Kranjskem, kjer so bili Slovenci skoro edini prebivalci, nismo s temi prepiri dosegli ničesar; kdor ni znal nemški, še vaški občinski tajnik ni mogel postati, ker je bilo vse c. kr. uradno poslovanje izključno nemško (seveda tako ne, kakor postaja zdaj dan na dan bolj cirilsko: če oddaš na pošti rekomandirano pismo, dobiš potrdilo v sami edinozveličavni cirilici, tako da ne veš, če ni na recepisu potrjena morebiti samo tvoja neumnost . . .) Na Stajerskem in drugod je bilo še hujše. Kdo je imel korist od tega? Dunajske banke! Te pa niso bile nemške, za nemške so jih smatrali samo nezavedni Nemci, ki so se zadovoljili z vsako klofuto, samo če je bila nemško pobarvana. In tudi naši ljudje so bili tako nerodni! V vseh industrijskih krajih južne Stajerske so v svoji nezavednosti pomagali nemškim kričačem (Wastian, Malik in Marckl so bili izvoljeni v parlament 1911. leta; še celo v Mariboru je propadel socialist, dasi je zastopal to industrijsko mesto prej s. Resel!), kmetski kraji so pa volili same klerikalce, dunajske podrepnike, ki so pomagali dunajskemu kapitalizmu prav tako, kakor nemški demagoški kričači, čeprav od druge strani.

Z občinsko avtonomijo je bilo enako — ptujski pek Ornigg je klasični zgled, čeprav ni bil sam, saj je pod nemško zastavo služil istemu kapitalizmu kakor ljubljanski župan pod slovensko: oba sta lovila nevedno ljudstvo na demagogijo narodnosti, oba sta vladala, kakor sta hotela, ljudstvo pa niti vedelo ni, za kaj gre.

Socialisti so si tudi redili gade na svojih prsih. Ali. če hočete bolj realno, uši. Ta primera je boljša, ker je bolj znana in se tudi res najdejo ljudje, ki rede uši, taki pa ne, ki bi redili gade. Uši lahko dobi vsak, ampak kdor jih redi, temu pravimo, da je nemaren. Kdor pa niti ne ve ne, da ima uši, temu ne moremo očitati nemarnosti, ampak le trdo kožo. Tako trdo kožo dobe s časom ljudje, če nimajo perila, stanovanja, reda sploh. Čim bolj so nevedni, tem tršo kožo imajo. Mnogokrat se praskajo, pa ne vedo o tem. Koža se jim vname, pa mislijo, da je prisad. Reveži so in zelo težko jim je pomagati, posebno ker ne prenesejo, da bi jim kdo povedal, da je to od uši. Tudi za tole primero bo kdo iz nezavednih vrst zameril — mu pač ni mogoče pomagati. Socializem odkriva rane zato, da jih zdravi, ne iz hudobije! Kdor pa meži, da rane ne bi videl, ta bo ostal bolan, rana se mu bo gnojila čimdalje bolj, dokler ne bo omagal pod težo življenja. Z. B. je 26. julija objavil nekaj takega in pripisal h koncu: „Kdor je rajši od kapitalista tepen, nego da bi bil enak s socialisti, temu ni mogoče pomagati prej nego v svetih nebesih.“

Uš je najizrazitejši parasit (bitje, ki živi od tujega dela): vse njeno „delo“ je v tem, da vtakne pipo v sod in pije. Pipo ima že od rojstva v ustih, sod pa ji tudi preskrbi že mati s tem, da jo je kot jajčece položila nanj. Ta sod je tako velik, da imajo tisoči uši pijače do smrti in še za svoje otroke in vnuke, pa ne do 3. in 4. kolena, ampak do tisočev kolen, v neskončnost — dokler ne gre sod v nebesa, šele tam morajo uši poginiti. Če je res, ne vem, to pa vem, da se dajo uši odpraviti, če se začne sod zavedati, da ni samo sod, poln krvi, ampak da je človek, ki mu ni treba rediti ne uši, ne drugih parasitov. V vojni smo imeli uši menda vsi, težko, da kdo ni poskusil te sladkosti. Včasih so bile razmere take, da se jih ni bilo mogoče otresti na noben način — po par dneh smo si pa zopet lahko pomagali, ostale so le lenuhom.

Tudi protetariat je imel v zadnjih letih take vojne razmere, da se ni mogel odkrižati uši. Pa razmere so se že toliko izpremenile, da so si — čeprav s težavo — vendarle pomagali vsi, ki so se zavedali, da niso samo navadni krvni sodi, ampak ljudje. In o teh, ki se zavedajo, da so ljudje, o teh se da reči, da se sami čistijo in sami upravljajo, da imajo torej samoupravo, čeprav jim „avtonomija“ ni padla z nebes.

Na trboveljskem kongresu l. 1921 so ti zavedni potom svojih delagatov soglasno sklenili, da ni niti najmanjšega povoda razbijati stranko na dva kosa. Kongres se ni prav nič oziral na to, da hoče belgrajski centralizem razdeliti nas na dve „oblasti“, da bi se Kranjci in Štajerci še zdaj tako kregali med seboj, kakor so se v stari Avstriji, on pa da bi s pomočjo demagogov proizvajal svojo parasitsko umetnost enako, kakor jo je nekdaj Dunaj. Čeprav hočemo zedinjenje, nočemo zato razbitja doma, posebno ker smo itak že dovolj majhni, da bomo težko vzdržali svoj tisk. Mariborčani so bili deloma za razdelitev na dve oblasti, ko so pa spoznali, da je v pravilniku tudi § 23, ki vendarle omogočuje tudi posamezni nastop poedinih oblasti, kadar je to potrebno, so priznali, da je to dovolj in glasovali za enotno organizacijo.

Pol leta pozneje so pa že zopet zahtevali razdelitev. To cincanje Mariborčanov ni zakrivilo delavstvo, ampak demagogi. Toda na celjskem okrožnem zboru, na katerem so hoteli pridobiti južni del Stajerske, so dobili prav jasen in soglasen odgovor, posebno pa še glede lastnega tiska. Ker so potem vseeno ustanovili svoj list (Enakost) in ker so

tudi v nemškem listu (Volksstimme) delali proti sklepom strankinih odgovornih odborov in ker niso niti obračunavali, niso imeli na celjskem kongresu zastopstva (januar 1923). Takrat je začela ista demagogija tudi iz Ljubljane, ne samo iz kocmurjanskih, ampak že tudi iz naših vrst: Dr. Korun in Uratnik sta gladila pot h Kocmurjevcem in lovila kaline med nami na geslo „zedinjenja". (Svetek). Najprej z nedolžno resolucijo, ki jo je kongres sprejel, potem pa, ko naše delavstvo ni šlo na led, z javnim nastopom in ustanovitvijo drugega separatističnega lista (prvi ‚Zarja', drugi ‚Rdeči prapor') ter z ustanovitvijo ljubljanske oblastne organizacije. Takrat so imeli separatisti torej že v centralističnem smislu razdeljeno Slovenijo. Toda delavstvo tega ni maralo, zato so se na lažikongresu 12. avg. zopet zediniii vsi: Enakost, Volksstimme, Zarja in Rdeči prapor, potem pa razkričali svoje „zedinjenje" za zedinjenje delavstva in Beograd jim je dal svoj blagoslov in malo je manjkalo. pa bi bila še Internacionala izjavila, da so mariborski Nahtigal, Gmajner, Favaj in Golouh ter ljubljanski Kocmur in Korun edini proletariat na Slovenskem, organizacije delavstva pa da niso nič. Prav malo je manjkalo! Zadnji čas je bil, da smo začeli izdajati tudi nemški 14 dnevnik „Vorwärts".

Zdaj lahko vidijo povsod, kjer se zanimajo za naše gibanje, kdo je za socialistično samoupravo in kdo za kameleonsko demagogijo, ki skuša spraviti delavstvo od stvarnega organizacijskega dela in reda kamorkoli proč, samo da zmeša pojme in v kalnem lovi svoje dobičke. L. 1920 se je začel red v stranki. Nájmanj nepošteni so še tisti, ki so takoj takrat nastopili proti redu, češ, da je nemogoče, da bi delavstvo samo vodilo svoje organizacije. Bila sta to Kristan in Kocmur, Uratnik je pa cincal in priporočal koruzni socializem. Najbolj ogabna je pa kameleonska morala tistih, ki so kazali soglasje z redom in se mu vdajali, da nam padejo v hrbet, kadar bodo mislili, da je prišel njih čas (Korun, Svetek, Koren): da so nad 2 leti povsod, posebno pa v tisku in na shodih zagovarjali red in pravilnik, potem pa sami začeli podirati in pobijati ga, to je vse obsodbe vredno, tem bolj, ker še zdaj niso ne v prejšnjih letih, ne v sedanjem ‚zedinjenem' listu povedali, kaj imajo proti našemu pravilniku. Mariborčani so vsaj to povedali, da so proti progresivnemu davku in proti zedinjenju vsega proletariata na Slovenskem, hoteč ga razdeliti na dve „oblasti" — toda tudi to je zdaj minilo, ker so se „zedinili" in imajo „enotno organizacijo" za celo Slovenijo. Kdo je še tako slep, da ne uvidi? Kdo še vedno ne mara reda? Kdo hoče še v stranki plačevati za kapitalistični dobiček, kakor da bi ne bilo krivičnih davkov in korupcije dovolj v občini in državi? Kdo ne mara biti civis t. j. polnopravni član? Kdo hoče ostati samo miles, t. j. vojak, ki bo slepo tolkel po vsakem, kogar mu pokaže ta ali oni bog? Kje je še kak „udarnik", ki ne bi razumel. kar razlaga naš koledar o civilizaciji?

„Civilizacija. Civis pomeni občana, državljana, civilizacija pa tako ureditev, pri kateri se vsi občani zavedajo, da je občina njih obča ali skupna last, s tujo besedo: komunalna last".

Kdo je za civilizacijo in kdo za militarizacijo? Kdo je za civilni red, pri katerem je treba misliti in sodelovati, in kdo je za militaristični red, pri katerem je treba samo ubogati in udariti, kadar kočejo gospod, "ki dajo pol hleba in kar je treba".?

Socialno zavarovanje.

Ker se v zadnjem času precej piše in govori o socialnem zavarovanju in zakonodaji, mislim, da bo dobro, če si malo ogledamo začetke in temelje socialne skrbi v splošnem.

Že v davnih časih so si filozofi in narodni gospodarji belili glave z ljudsko bedo. Ako preidemo začetke krščanstva, ki so povišali sužnja do človeka, kateri je postal ravnopraven ostalim ljudem, prihajamo v dobo t. zv. utopistov, ki so sanjali o krasni zemlji, kjer ni nesrečnih bitij, to se pravi: ljudstvo živi v izobilju pri skupni delavni obveznosti. Privatna last je podružabljena tako, da nihče ne trpi bede, ker krije vsak svoje potrebščine iz javnih skladišč, kamor se spravljajo produkti dela in vsi izdelki. Predstavniki teh idej so bili n. pr. Tomaž Mor, Tomaž Münzer, Janez iz Leide, Tomaž Campanella i. dr.

Po dobi tistih utopistov [idealnih sanjačev] je prišla perioda razmaha mednarodne trgovine in se ustvarjajo razne narodnogospodarske šole. Človeška družba se razdeli na razrede in vsak razred ima svoje ideologe. Tako se premišljuje o koristih trgovcev, podjetnikov in delavcev. Kliče se država, da bi posameznim razredom pomagala, in ker se interesi razredov večkrat križajo, se dospe često k trdim teorijam brez humanosti in človeškega sočutja.

Tako se v klasični šoli angleških narodnih gospodarjev pri Robertu Maltusu [1766—1834] srečamo z nazori, da je treba razveljaviti zakone o zaščiti in pomoči bednih. Ljudstvo naj več dela, ker dobrodelnost in skrb za bedne predpisana v zakonih, ne le, da ne izboljšava stanje ljudstva, ampak ga še poslabšava. Proudhon odklanja stališče, da bi se država vmešavala v življenje svojih državljanov, preskrbovala jim izobrazbo, izvajala dobrodelnost, ker na ta način se ljudstvo ne more pripraviti, da bo previdno, skrbno, brihtno, preizkušeno, redno, varčno, zmerno in delavno.

Bil je to šele nemški socializem in marksizem, ki je dosti široko odprl vrata politični ekonomiji socialnih reform. Robert Jagekov [1805—1875] naravnost vzpodbuja k državnemu socializmu v korist bednih. Karl Marx [1818—1883] se sicer zaveda, da filantropija [človekoljubje] ne more rešiti spora med kapitalizmom in proletariatom. Popisuje pa detailno v prvem delu „Kapitala" tovarniško zakonodajo na Angleškem, ki je v petdesetih letih moralno ojačila delavski razred. Z razlago njegovega nauka je nastala cela t. zv. revizionistična šola, katere predstavniki so bili v glavnem Ed. Bernstein, Ed. David in Jaures.

V tej dobi se na državo vedno bolj pritiska, da bi prevzela nase nekatere narodnogospodarske naloge, v glavnem delavsko zavarovanje, in to v razmerju, v kakršnem se briga za zadeve obrambe, sodstva, kulture, in pouka. [F. Giddings: Temelji sociologije.]

In tako so napočili prvi začetki socialnega zavarovanja, ki se je počasi razvijalo vedno bolj, ki je pa še vedno nepopolno in nezadostno. Kakor vsaka stvar, tako ima tudi socialno zavarovanje svoje težkoče, Uvedba socialnega zavarovanja naleti večkrat na veliko zaprek. V prvi vrsti so to delodajalci, ki poudarjajo, da bi se morala radi zavarovanja podražiti produkcija in to da ogroža konkurenčno zmožnost trgovine z onimi državami, v katerih socialnega zavarovanja ali sploh ni, ali pa le v zelo slabi meri. Poudarja se nujna potreba, da bo podobno zavarovanje izvedeno v vseh kulturnih deželah naenkrat.

Glavna motivacija socialnega zavarovanja temelji v tem, da posamezniki dobe odškodnino za porušeno ali zmanjšano delavno zmožnost, ki je nastalo potom nezgode, starosti, invalidnosti, začasno tudi potom bolezni. Pri vseh ljudeh, ki si služijo svoj kruh z delom [in brez dela bi ne smel nihče dobiti kruha] je življenje odvisno od delavne sposobnosti. Socialno zavarovanje je posebno namenjeno potrebam onih vrst ljudstva, ki imajo s socialno bedo največ opravka. Socialno zavarovanje postane zelo vplivno in koristno sredstvo, ker nadomešča zavarovancu vsaj deloma njegovo edino pravo imovino, t. j. sposobnost dela, kadar se je iz kakršnihkoli vzrokov zmanjšala ali pa sploh prenehala.

Govorimo o zavarovanju bolniškem, nezgodnem, invalidnem, starostnem, penzijskem, o zavarovanju vdov in sirot, o zavarovanju materinstva in o zavarovanju proti nezaposlenosti.

Socialno zavarovanje temelji v organizovanem združenju enako soudeleženih in torej tudi enako ogroženih vrst družbe s tem ciljem, da bi dosegli gotovih pravnih narokov na povrnitev škode. Odškodnina se jim dodeljuje iz skupnih fondov, nakopičenih z vplačevanjem zavarovalnih premij.

Naloga demokratične države je, da s preventivnimi sredstvi ustavi pavperizem [obubožanje mas]. Država ravna le v lastnem interesu, ako zahteva od posameznika, da je ne sme ogrožati. Socialno zuvarovanje se radi tega lahko imenuje tudi zavarovanje proti bedi. Na ta način dobiva zavarovanje javnopravno naravo. Odškodnina ni odvisna od vplačanih zavarovalnih prispevkov, kakor je to v privatnem zavarovanju, ampak edinole od nezmožnosti nadaljnega zaslužka.

Polna odškodnina se določa največkrat na temelju eksistenčnega minima. S pojmom tega minima se često večkrat srečamo v moderni zakonodaji. Razume se s tem tisti najnižji dohodek, ki ga posameznik brezpogojno potrebuje za svoj obstanek. Dosedaj so se pri bolniškem zavarovanju z ozirom na različnost mezdnih razmer uvajali različni odškodninski razredi. Pri nas jih je 17, od 15 Din do okoli 200 Din tedensko.

Ako hočejo iz socialnega zavarovanja imeti dobiček vsi zavarovanci, morajo prispevati zanj oni v prvi vrsti. Ali tudi delodajalci so dolžni prispevati za socialno zavarovanje, to je jasno iz državljanskega prava, ker je vsak dolžan drugemu narejeno škodo poravnati. Tudi socialne vzroke je treba upoštevati. Podjetnik nikoli ne plača zaposlenemu delavcu mezdo v tej višini, kakor bi zaslužil in kakor bi moral biti plačan, da bi vse svoje življenske potrebščine na primeren način si mogel preskrbeti. Zato delavec slabo živi, slabo stanuje, kar ima zopet slab vpliv na delavčevo zdravje in telesni razvoj. Za tiste neugodne vplive je prisojena odgovornost podjetniku in s tem se da dokazati njegova dolžnost k prispevanju za izdatke socialnega zavarovanja.

Jos. Pastorek.

Razno.

Nova revolucija? Ali samo pobožna želja po njej? Ali pa samo pomanjkanje gotovine v državnih blagajnah? Ali pa le tajna stavka v poštnem ekonomatu? Kdo ve? Mi ne vemo ničesar, samo to, kar bomo zdajle povedali: Že 18. decembra smo naročili 3.000 položnic, da jih bomo lahko priložili ob Novem letu k „Napreju" in da bodo naročniki z njimi lahko poravnali naročnino. Pa jih še zdaj nismo dobili, čeprav drugače čekovni zavod taka naročila v enem tednu izvrši. S čekovnim računom št. 13.321 ne razpolagamo sami, ampak smo pri njegovem lastniku takorekoč v podnajemu, ker nam je g. Koren — od čekovnega urada priznan socialistični bog — začasno onemogočil rabo našega lastnega računa. Kadar smo imeli plačati kak račun, smo prosili lastnika računa št. 13.321, naj nakaže. Tako smo ga tudi včeraj v soboto prosili, naj nakaže iz naše imovine Din 1754·75 — odgovoril je pa, da ne more, ker nima več čekov, so mu popolnoma pošli, drugih pa še ni dobil kakor tudi položnic ne. Morebiti je g. Koren res tak revolucionar, da lahko tudi drugim nagaja, ne samo nam. Seveda, če stavkajo delavci v poštni tiskarni v ekonomatu in se delo zato zadržuje, potem mu delamo krivico. Tudi mu delamo krivico, če je v državnih blagajnah treba štediti in se čeki zato ne izdajajo več, da so tako lastniki ček. računov prisiljeni pustiti svoj denar tam ležati, čeprav ga potrebujejo. Kaj se ve, nič ne poznamo visoke politike in ne vemo, kje in kako in koga — zobje bole, samo to vemo, da potrebujemo denarja in da zato zopet prosimo vse banke, ki nas po navadi zalagajo z milioni, naj nam jih pošljejo kar po poštnih nakaznicah, dokler ne objavimo v ‚Napreju', da so čeki prišli, da je stavka končana oziroma da so blagajne polne ali pa, da se je g. Koren omehčal in nam na belgrajsko priporočilo zopet dovolil posluževati se čekovnega zavoda — ali pa bomo sporočili, da nas je poslal v Sibirijo ali pa naravnost v pekel. Pa kakor rečeno, nič gotovega še ne vemo, samo to, da imamo zopet „revolucijo" in da z našim kongresom 2. in 3. februarja najbrž nič ne bo, ker bomo prej zmrznili, če nam banke hitro ne pošljejo potrebnih milijončkov.

Naročnino, prispevke, sploh vsa vplačila, tudi za koledarje itd. pošiljajte **zopet po nakaznicah**, ker nam je tudi čekovni račun št. 13,321 zaprt. Poglej notico „Nova revolucija"! Nazadnje bomo v tajništvu res mislili, da smo generalni štab, ko tako pogosto izdajamo „povelja". Enkrat: „Koncentrirajte ogenj tja!", drugič: „Ustavite streljanje tja — vsi streljajte sem!" potem pa zopet drugam, pa zopet sem... Slabi vojski bi se zmešalo, naši se pa ni in se ji ne bo — zavedna je, sama zna misliti...

V našem današnjem članku o razkolih med slovensko buržoazijo omenjamo tudi pogodbo, ki sta jo sklenila dr. Ravnihar in dr. Reisner za časa volitev. Sedaj je prišel čas, da bi moral Reisner odstopiti in prepustiti svoje mesto kot poslanec dr. Ravniharju. Mi imamo sicer svoje mnenje o moralni vrednosti političnih dejanj, ki jih počenja ta gospod, vendar nam to ne brani imeti istotako objektivno mnenje o moralnih kvalitetah Reisnerskih tipov. Evo, Reisner se pogodbe noče držati in noče odstopiti. V soboto so imeli demokratski zaupniki v Ljubljani zborovanje, na katerem bi se moralo rešiti to vprašanje. Reisner je ptič, pa da se pred eventuelno obsodbo javnosti skrije, je izjavil, da sam ne more odločati o svojem odstopu, ker je to zadeva višje strankine inštance. Jasno, da so zaupniki nato tako sklenili, kakor je za demokrate in Reisnerja prav. Odločil je, da Reisner ne sme odstopiti: ker ni Narodna napredna stranka plačala polovice (volilnih) stroškov, ker bi dr. Ravnihar vstopil v radikalno stranko; ker bi mu bilo treba celega leta, predno bi se uvedel za poslovanje dr. Reisnerja... Posebno zadnji „razlog" je imeniten in kaže, kako so vse druge za lase privlekli, samo da bi ne trpela njih stranka škode. Kaj pa javna pogodba? Vse je odvisno od tega, da bodo pričeli ljudje pogodbe izvrševati, tudi če bi jih teple, ker se bodo potem prihodnjič varovali biti neprevidni in — nepošteni pri sklepanju pogodb. Vse je tudi od tega odvisno, da se ljudstvo reši takih propalih eksistenc in strank, ki ne dajo nič na svojo besedo in poštenje. Dr. Ravnihar jo je že izkupil. Zaman ustanavlja novo stranko, ker zaenkrat minister še ne bo. Toda JDS s svojim Reisnerjem bo prej ali slej doživela morda še hujše dolge nosove.

Zato, da se bodo delavci naučili paziti na svoja podjetja. ‚Uradni list' št. 115. priobčuje sledečo objavo:

Besedilo firme: **Zadružne založbe v Ljubljani**, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Obratni predmet: Namen podjetja je, pospeševati gosodarsko korist zadružnikov s tem, da izdaja skupno knjige, muzikalije, umetnine in časopise, politične, strokovne in leposlovne, da izvršuje knjigotrški in grafično-artistični obrt in da zalaga knjige vseh vrst, prodaja papir, pisarniške in šolske potrebščine na drobno in na debelo.

Zadružna pogodba (štatut) z dne 23. oktobra 1923.

Vsak zadružnik jamči s svojim opravilnim deležem in pa z njega enkratnim zneskom.

Oznanila se izvršujejo z oznanili v pisarni.

Načelstvo sestoji iz treh do petih zadružnikov; člani prvega načelništva so: Anton Kristan, minister n. r. in predsednik Zadružne banke v Ljubljani (predsednik); Štefan Dražil, ravnatelj Konsumnega društva za Slovenijo v Ljubljani; Josip Udovč, železniški poduradnik v Ljubljani VII.

Zadrugo zastopa predsednik, odnosno podpredsednik, in en član načelništva, ki podpisujeta besedilo firme skupno. —

To je tista slavna založba, o kateri smo zadnjič pisali, da bo izdajala list ‚Pod lipo'. Tukaj imate tudi uradni dokaz, da sta g. minister n. r. Tone Kristan in konsum (g. Dražil je titularni njegov predsednik) eno in isto. In to eno in isto je na delu, da ujame delavstvo za to, da bi šlo gg. ministrom n. r. in podobnim možakarjem gradit nove stopnice za plezanje navzgor.

Precejšnji vihar vzbuja v zadnjem času nastop demokrata dr. Marinkovića za avtonomijo. Na temelju tega nastopa, ki se mu pridružujejo vsi demokrati, bodisi očitno, bodisi bolj sramežljivo, skušajo demokrati ustanoviti opozicionalni blok proti radikalcem z vsemi drugimi opozicionalnimi strankami, zlasti s klerikalci, Radičevci in Turki, ter izvesti revizijo ustave. Nad tem nenadnim preobratom demokratske taktike se čudijo vsi njeni dosedanji nasprotniki v opoziciji in niso nič kaj voljni, podati svoje roke v spravo. Zlasti klerikalci in Turki ne, ki ne morejo izgubiti upanja, da bi ne prišli z radikalci do sporazuma in vlade. Demokrati nekako bolj tiho zatrjujejo, da svoje taktike niso spremenili, temveč da se še vedno ravnajo le po svojem programu in navajajo iz njega točke, ki res govore o tem, da so demokrati za avtonomijo. Ta program je seveda larifaren, ker ob času, ko so bili najhujši centralisti, so iz njega navajali spet druge točke, da žnjimi utemeljijo svojo centralističnost. Ne smemo pozabiti, da gre za enega izmed buržujskih programov, ki so vedno tako sestavljeni, da dopuščajo razlago tako, pa tudi drugače, če zahtevajo razmere. Razmere so pa sedaj take, da demokratom centralističnost oz. samo fraza o centralističnostni nič ne nese, odkar ne sede več v centrali, v vladi.

V krajih čez 2000 prebivalcev, v kopališčih ter letoviščih je naša brihtna vlada za vse gostilne, kavarne etc. uvedla monopolno takso 20 p na vsak račun. Ta reč spada k pobijanju draginje in ker neimoviti sloji draginjo težje občutijo, morajo za njeno pobijanje tudi več žrtvovati. Namreč: delavec in nameščenec spijeta v kavarni črno kavo iz potrebe za 2·50 Din, pa plačata istotako 20 bridkih paric za vzdrževanje vlade kakor bogati mošnjar, ki spije šampanjca, recimo, za 250 Din. Poleg tega imata reveža mogoče zadnjih 5 Din v žepu in si zaradi manjkajočih 20 p drugega dne druge kave ne morela več privoščiti, mošnjar pa bo vseeno drugi večer zapil še 250 Din na šampanjcu. In sploh je še marsikaj brihtnega na tej brihtni naredbi. N. pr.: kdor je norec, bo plačal s svojim računom svojih 20 p sam, če se pa najdejo brihtni med seboj, bo eden sam plačal račun za vse — seveda mu bodo stroške povrnili — in plačal bo potem 20 p, recimo, za 20 oseb, namesto da bi vsak zase plačal 20 p, kar bi bilo skupaj 20 × 20 = 400 p ali 4 Din v državno blagajno. Ta blagajna bo torej opeharjena za 400 — 20 = 380 p = 3 Din 80 p — ampak „taksa" bo plačana, nihče ne bo mogel reči, da ni. Bogme, naša vlada je res brihtna in če bodo nekoč uvedli progresivno monopolno takso na pamet vladnih članov in sicer v obratnem razmerju s pametjo, potem bo zlata v državno blagajno kar deževalo!

V Albaniji so se vršile te dni volitve. Zmagal je protiitalijanski kurz, ki ga vodi Ahmed beg. Ker je pa ta zelo nezadovoljen z izidom, ko je dobil samo relativno večino namesto absolutne, je pričakovati revolucionarnih polomov. Zanimivo, da bo v tem slučaju vodila revolucijo — vlada. Modernizirano se pa vedno bolj.

S ponesrečenega zrakoplova „Dixmuidena" so našli še nekaj kosov. Baje so mornarji ob afriški obali opazili tudi polomljeni zrakoplov sam. Našli so tudi par novih žrtev.

Francoski frank grdo pada. Francozi so se preobjedli, še svojo pamet so požrli, pa jim nič ne pomaga niti tatinska politika, ki jo izvršujejo nad Nemčijo. Padanje francoskega franka utegne dobiti še neljube posledice za pariške magnate. Amerika in Angleška že dalj časa s krivim očesom opazujeta Poincaréjevo „gospodarjenje", ki ni samo v škodo francoskega ljudstva, temveč tudi v škodo francoskih upnikov. Ti se nahajajo predvsem v Ameriki in če si zmislijo radi sedanjega stanja zahtevati naenkrat svoje kredite nazaj, potem bo joj. Listi poročajo, da bo Angleška v kratkem izročila v Parizu noto, kjer bo Poincaréju po svoje povedala, da tako ne gre in da je treba začeti s pametjo v glavi, ne v petah. Angleško zlasti to jezi, da hodi francoski kapital v nič, pa vseeno posojuje drugim državam ogromne vsote za oboroževanje. Če bo Angleška res tako noto izročila, potem se bo tako gospodarstvo končalo in tudi tiste „druge" države bodo znale kakšno omedlevico doživeti. Med njimi pa je Jugoslavija, ki posnema Francoze v vseh norostih na še norejši način

Na Saškem so socialno-demokratski voditelji navzlic sklepom deželnega strankinega zbora ustvarili z buržoazijo „veliko koalicijo". Dobili so štiri ministre, meščani pa tri. Stranka na Saškem stoji pred razcepom. Pa to je potrebnejše nego odstop od koalicije, si mislijo voditelji in se na razcep požvižgujejo.

Angleška je poslala naši državi noto, zaradi 300 milionskega posojila, ki si ga je ta najela na Francoskem oz. zaradi njenih nabav starih vojaških pihalnikov na Francoskem v vrednosti 300.000.000 frankov. To bodo še zanimivi kregi. Pravijo, da se Angleška boji, da bi ji naša država pozneje nego Francoski izplačala dolgove za vojaški material, kupljen tekom vojne. Gotovo pa je, da ima Angleška še druge načrte v glavi. Tam se namreč delavska stranka pripravlja, da sestavi svojo vlado in angleški delavci so odločni pacifisti, pa ne vidijo radi, kako Francoska svoje male zaveznike zavaja na parademaršna pota.

Kar Vi potrebujete, to je Elsafluid. To pravo domače sredstvo, katero prežene vaše bolečine! Poizkusna pošiljka Din 27. **Lekarnar Eug. V. Feller, Stubica Donja, Elžatrg št. 252. Hrvatska.**

Iz stranke.

Vse organizacije opozarjamo, naj nam v začetku leta pošljejo vsaka svoj natančen imenik članov. Posebno letos je to potrebno, ko je bilo toliko „revolucij". Pri vsakem članu naj bodo navedeni podatki, kakršni so na pristopnih izjavah, seveda z izpremembami glede rodbinskih razmer, dohodkov, stanovanja itd. Datum pristopne izjave naj bo pripisan, ker velja za začetek članstva — seveda samo pri tistih, ki so neprenehoma vztrajali. — Ti članski imeniki so potrebni za pravilno izvrševanje pravilnika; po 19. § so člani dolžni priznati svoje dohodke vsaj enkrat na leto. — Organizacije, ki bodo poslale take imenike, bomo objavili v „Napreju" po vrstnem redu, kakor bodo dohajali imeniki.

Zbirka proti roparskim vitezom bo objavljena šele prihodnjič, kakor tudi tiskovni sklad. — Drva pridno sekamo, tako da nas v uredništvu in tajništvu prav nič ne zebe. Dan se pa tudi že daljša, na kongresu bo že precej daljši. Če bo še mraz, nam bodo rudarji zakurili, premoga imajo dovolj, kar kopljejo ga. Pa nič posebno umazani niso pri tem poslu, še toliko ne, kakor g. dr. Korun pri svojem. Res da imajo zastanke, posebno po stavki, nad 3 leta pa ne mara biti izmed njih nobeden dolžan, kakor je g. odvetnik Korun. Zato bodo zmrznili tisti, ki pojdejo s Korunom, ne tisti, ki pojdejo z rudarji.

Dopisi.

Štore. Korupcija je prišla na dan! V Štorah skoraj ne mine teden, da bi se ne pojavila kaka nova senzacija, izvršena po tamošnjih gospodih, ki žive od dela tujih rok. Višek vseh dosedanjih koruptnih razmer je pa dosegel brez dvoma g. Aleksander Loibner, obratovodja pri štorovskem rudniku, ki je podrejen tamošnji livarni v Štorah. Gospod Loibner postopa z delavci čisto absolutistično in predrzno kakor kak srednjeveški vitez. Njegova dobičkaželjnost pa gre tako daleč, da svojim prijateljem na škodo podjetja piše mezde tudi tedaj, če pridejo na delo. Tako n. pr. Juriju Kovaču, kmetu in posestniku, ki pride le tu in tam po ves teden na delo vsak dan, večjidel dela samo 2—3 dni v tednu, pa dobi vedno pisanih vseh šest šihtov, kakor da bi bil v resnici delal. Ne vemo, ali dela to gospod Loibner iz naklonjenosti do Kovača, ker je Kovač kmet, ali dela sporazumno s Kovačem, da oba skupaj goljufata podjetje, ali pa goljufa g. Loibner Kovača in podjetje obenem. Vsekakor zanimiva tajnost, katero nam bo mogoče znal najbolje razrešiti g. Pavlin, velik prijatelj klerikalizma in nekdanji predsednik klerikalne organizacije v Štorah in sedi sedaj v ravnateljevi pisarni. Saj je baje dotični gospod vedeževalcem že plačeval čaj, da ne bi to tajnost raznesli. Mi se ne čudimo, če gospodje med seboj vedo za korupcijo, ker imajo najbrž sorazmerne deleže; čudimo se le, da g. ravnatelj Hruška, ki zve sicer vsako čenčo, še ne ve, kakšne ljudi ima v podjetju, sicer pa bomo spregovorili še jasneje, če gospod ravnatelj ne bo hotel pokazati svojo strogost napram goljufom.

Iz Velenja. S 1. decembrom je bil odpuščen iz službe zaslužni zdravnik g. dr. Lichtenegger, ki je celih 33 let zdravil delavstvo v njegovo splošno zadovoljnost. Odpustili so ga protizakonito na temelju napačnih informacij tukajšnje bratovske skladnice, ki je pošiljala v Beograd poročila, češ, da zahteva delavstvo g. drja. Žižka za zdravnika. Potrebno je, da si pobliže ogledamo tistega gospoda, ki je proti odpuščenemu začel prvi rovariti. Ta je zloglasni inženir Čuček, kateremu je delavstvo leta 1921 dokazalo, da je goljufal državo za težke tisočake in napravil milijonski deficit pri premogovniku s tem, da je prodajal premog po 5 kron. Takrat je predlagal na neki seji bratovske skladnice, naj bo nastavljen g. dr. Žižek, češ, on bo hodil ordinirat zastonj, g. Lichtenegger pa hoče voz. Seveda, zdravniku je voz prepovedal, za njegova krokanja pa je bil voz s polno vprego po cele noči na razpolago. K stvari se še povrnemo, ko bo zadeva rešena.

UTRINKI.

Če bi militarizem to pomenil, da bi bili odrasli mladeniči „prisiljeni" posečati posebne tečaje za poglobitev v svojo stroko; da bi morali na račun skupnosti posečati tečaje za pridobitev splošnega znanja; da bi bila njih dolžnost prepotovati vesoljno zemljo peš v svrho samovzgoje: potem bi bili socialisti najhujši militaristi! Tedaj bi moral biti vsakdo — ne izvzemši žensk — vsaj enkrat v življenju tak „vojak", rajši dve leti nego eno, rajši štiri nego dve.

*

Dosti je tistih, ki se z vinom tako „okrepčajo", da obležijo v jarku. In tistim, ki se jim to še ni zgodilo, se utegne jutri pripetiti.

Od vode ali mleka pa niso še nikogar lasje boleli.

*

Polagoma se izmotavajo resnice iz ovoja laži. Začetkom 16. stoletja je Kopernik dokazal, da se svetovi drugače gibljejo, nego jim je v počaščenje človeške nadutosti ukazal neki dozdevni svetopisemski bog. Tri stoletja pozneje je Darwin razložil, da se narava samostojno razvija, ne da bi se na to ozirala, če je komu način tega razvoja všeč ali ne. Sv. pismo pravi, da bog s svojim stvarstvom ni bil zadovoljen. Temu malodušnemu bogu sta iztrgala Kopernik in Darwin, eden gmoto, drugi bitja iz rok in jih podredila zakonom, ki so jih voljni razviti do popolnosii. Še tega nam nedostaja, da nas svetlejše spoznanje osvobodi zmote, da je naša izpopolnitev odvisna od kake volje zunaj nas. Tisto spoznanje nam dokaže, da je najvišji bog, urejajoča zavest k harmoniji, le človeška volja. Ko se to zgodi, prenehajo tisočletna nasilja, ki nam zapovedujejo malikovati varljiva, zunanja, nevidna in nezačutna božanstva.

Cepljenje povsod — znamenje, da se bližamo konsolidaciji!

Z „enotno fronto" so začeli sicer boljševiki, vendar našim čitateljem ni treba dolgih razlag, da so jim očetovale intencije buržujskih diplomatov. Ko so to geslo propagirali med proletariatom, je klavrno propadlo. Sedaj dobivamo v Sloveniji dokaze, da mu ni usojena niti med buržoazijo bolja sreča.

Že leta se „Jutrova" liberalija n. pr. trudi, da bi iz desorganiziranih ostankov nekdanje Narodno napredne stranke [demokrati, sedanji narodni naprednjaki, narodni sociji, samostojneži, slovenski radikalci itd.] ustvarila proti klerikalizmu „napredni blok" [tako se imenuje Žerjavova „enotna fronta"]. Za trenutek, zlasti ob volitvah, se ji je posrečilo sestaviti razna skrpucala, ki so se seveda takoj zopet razlezla v svoje dele. V proletarskem gibanju smo imeli podobne slučaje n. pr. v „Zvezi delovnega ljudstva" in v „Socialistični stranki delovnega ljudstva". Tako se je godilo ob času, ko sta bila „Jutro" in „Slovenski narod" glasili raznih frakcij, tako se godi tudi sedaj, ko je Žerjav spravil „Narod" v svoje roke. Čeprav oba lista združeno bobnata po istem rodoljubnem antiklerikalnem bobnu, ostaja šunder, ki ga delata, še bolj nego kdaj prej kakor glas vpijočega v puščavi. Enotna fronta naprednih svobodomiselnih elementov se je sicer res ustanovila, ampak kako!

Z novim letom so prenehale izhajati po Jadranski banki vzdrževane „Jutranje novosti" na tako sramoten način, da se jim ni zdelo niti vredno posloviti se od svojih maloštevilnih naročnikov. Lansko leto ob istem času je na podoben način izginila Peškova „Jugoslavija". Ne vemo, kako to, a zdi se nam, da menijo vsakokratni izdajatelji časnikarskih nesreč, ki se rode v Zvezni tiskarni, da samo imena teh nesreč tako slabo vplivajo na javnost, da morajo po enem letu zgaganja izvršiti samomor. Da tiče vzroki v njihovem breznačelnem, „neodvisnem" dolgočasju, tega menda ne uvidijo.

Tako, kakor je pisala „Jugoslaviji", so urejevali „Jutranje novosti", tako urejujejo sedaj naslednika „Jutranjih novosti" — „Narodni dnevnik". Majhne izpremembe jim povzroča samo vsakokratna politična konštelacija v belgrajski vladi. In tako je pri „Narodnem dnevniku" zanimivo to, da hoče predstavljati nekako glasilo radikalno pobarvanega naprednega bloka, pa ne toliko proti klerikalcem, kolikor proti žerjavovstvu, ki se je vendar najbolj prizadevalo, da takšen blok ustvari.

Združili so se v konsorcij zastopniki narodnih naprednjakov [Ravniharjevcev], radikalcev, narodnih socialcev in samostojnežev [med njimi prosluli Urek iz Globokega] in ti ljudje vodijo sedaj „uničujoč" boj proti „Jutru" in „Slovenskemu narodu". Zanimivi so ti doktorji in drugi ptiči že zato, ker so se

greli že v vseh gnezdih buržujskih strank na Slovenskem, pa si še vedno upajo nastopiti kot možje „neomajenih načel".

Kočevski dr. Sajovic je bil n. pr. svojčas zvest narodni socialec, ki je pa svoje „tovariše" menda kot prvi doktor na Slovenskem zamenjal za radikalske bogataše.

Deržič ni nič manj znan po svojih političnih transformacijah. Nekdaj demokrat, potem narodni socialec, nato eden soustanoviteljev Ravniharjeve „Zajednice" v Ljubljani, sedaj fungira kot eden izmed voditeljev „naprednega bloka" okrog „Narodnega dnevnika" — narodni sociji pa ga še vedno smatrajo za svojega boga! Šli so celo tako daleč, da so radi njega s svojim Brandnerjem vred zaigrali samostojno eksistenco svoje stranke. Ker je šel Deržič med čiste buržuje, so šli narodni sociji tudi mednje — no, mi smo že davno rekli, da po svojem pokolenju drugam ne spadajo. Kdo bo sedaj zastopal narodnosocialno „idejo" med slovenskim delavstvom? Hvala bogu, da Peskovi sociji delavstva že davno nič več nimajo, še tistih žalostnih proletov v Zvezi jugoslovanskih železničarjev ne, ki se branijo vsake „socialne" primesi že v podnaslovu in se imenujejo samo še „narodni".

Najzanimivejši tip pa je gotovo dr. Ravnihar. „Jutro" mu včasih očita, da je bil nekoč klerikalec. No, potem so ga „Jutrovci" postavili za podpredsednika svoje stranke. Potem je z „Narodom" ustanovil stare „narodne naprednjake", ob volitvah se je spet združil z mladini, ki jim je kratko nato zopet pokazal fige — vrag vedi, kakšna kolebanja prenese takle doktorski želodec. Sedaj je ustvaril „napredni blok po intencijah pokojnega dr. Tavčarja". Zanimivo, kaj? Pa še bolj zanimjv je vzrok! Možakar bo namreč v kratkem zasedel Reisnerjev poslanski stolec, za katerega sta napravila pogodbo ob času parlamentarnih volitev. Naši čitatelji se morda še spominjajo, da sta se tisti čas tudi v Golouhovi „enotni fronti" dva socialistična kandidata zmenila, da bo sedel v parlamentu nekaj časa eden, nato drugi. Ker ni bilo zmage, se nista menjavala, vendar je važno vprašanje, če so taka mešetarstva na račun volilnih glasov — moralna. Odgovor velja potem tudi za dr. Ravniharja in mladoliberalnega Reisnerja. Pa Ravnihar pričakuje še nečesa. Listi poročajo, da so mu radikalci namenili ministrski fotelj! Ali je potem čudno, da se tak človek po radikalnih intencijah trudi razbiti svojo nekdanjo stranko, pobrati ji „mase", s katerimi bi potem zajadral popolnoma v radikalne vode!? Če je takšna politika v skladu z značajnostjo, nas dalje ne zanima.

Sploh smo o teh stvareh obširneje govorili samo zato, da pokažemo, do kakšnih nesmislov pridemo, če si hoče kdo pod skrivalnico načel zasigurati dobiček in najde norce, ki mu gredo na lim. Pa ljudje danes niso več tako neumni, da bi se dali z lepimi frazami vsi poloviti, da pomorejo poedinim špekulantom do korita. Voditelj danes niti med buržoazijo ne igra več tiste uloge kakor nekoč, ker se hoče poštenim ljudem — in ti so vendar v večini — dandanes več stvarnega, organiziranega dela za vse, ne pa samo za oboževane posameznike, kakor nekoč. Ker ljudje tega stvarnega dela ne vidijo, postanejo za politično življenje apatični, voditelji na pesku pa se med seboj tržejo za preostale backe in ustanavljajo vedno nove struje pod vedno novimi gesli. Tak proces se vrši sedaj tudi med „napredno" buržoazijo na Slovenskem. Liberalci so nekoč proglašali za svoje backe edinozveličavni nauk antiklerikalnega svobodomiselstva, javno in tajno pa so pri tem korakali za katoliškimi procesijami in sedeli s tako „sovraženo" katoliško buržoazijo v istih bankah, izvrševali skupno atentate na ljudsko pamet in imetje ter si delili dobičke. Ni vraga, da bi jim ljudje končno ne prišli na sled, da bi jih ne zapuščali in popolnoma ne zapustili, čimbolj bodo voditelji forsirali hinavska gesla o enakopravnosti in naprednjaštvu ter ustanavljali struje za varovanje osebnih ambicij!

Ljudstvo stopa od torišč umazanega špekulantstva vedno bolj v ozadje, postaja apatično, toda to je le naravna faza, po kateri šele pride spoznanje, da je treba pač drugače začeti. Prej ali slej morajo te apatične mase pričeti s sodelovanjem v organizacijah, ki bodo delale za vse enako in bodo zmožne polagati javne račune o vsem. Današnja politična zmešnjava je le predvečer k sodnemu dnevu, ko bodo kozli špekulanti izločeni no eno, jagnjeta pa kot misleči ljudje delavnih rok na drugo stran.

Nič se ne bojmo sodnega dne, ker se zavedamo, da bo ravno naša organizacija, ki voditeljev ne priznava in deluje z javnim polaganjem računov, jedro tiste strani, na kateri se bodo zbirali ljudje z delavnimi rokami, ljudje poštenja, ljudje, ki ne bodo več neumni. Naš boj je boj proti kameleonstvu, ki ga vsi ljudje zasovražijo, čim ga doumejo.

Med razredno orientiranim proletariatom se že davno vrši tisti boj, pod katerim se danes razkraja buržoazna mešetarska fraza. Nobenemu voditelju razrednega gibanja se ne bodo več izplačala poželenja po lavorikah, komandi in koritih. Dne 12. avgusta so ti voditelji v Celju na svojem „kongresu" svečano proglasili, da naše organizacije ni več. Od socialpatriotstva v ljubljanski občini do frfotavega golouhovskega centrumaštva se se zbrali vsi „proletarski" advokati, juristi, skrahirani poslanci in lakomni delodajalci ter njih rejenčki, da nas pokopljejo. Pa kaj vidimo? Komaj pet mesecev je tega, pa je že segnilo vse tisto, kar je bilo gnilega, kar je letalo za voditelji; zdravo telo pa se giblje z novo močjo, organizacije so krizo prebolele in polagoma zopet naraščajo! Štiri mesece po dnevu, ko so nam izdali mrtvaški list, se je zgodilo v nekih centrih, kjer so koritarji z geslom enotne fronte najbolj razbijali enotno organizacijo, da je vstala nanovo silna moč zavednost, zmagala rdečo zmago po zahtevah naše nekompromisne taktike, koritarji pa so obležali popolnoma potolčeni! Ali ni bila zmaga v revirjih eden najsijajnejših dokazov zadnjega časa, da so stari kurzi v proletarskem gibanju končnoveljavno položeni na zadnjo postelj, s katere ne vstanejo več?

Ločitev duhov je bila potrebna, čeprav je bolela. In da se cepijo vsepovsod, je dokaz, da se nadaljuje ločitev duhov in da se torej bližamo konsolidaciji.

Nehajte z divjaštvi!

Mariborski Männergesangsverein je nameraval za Silvestrovo v Götzovi dvorani prirediti svojo vsakoletno zabavo. Ni nam treba poudarjati, da smo mi s socialističnega stališča odločno proti takim prireditvam, ki nimajo drugega pomena, kakor da neke neumneže še bolj poneumnijo in jim zapravljajo denar. Baš Nemci bi morali vedeti, kaj je danes v prvi vrsti njihova dolžnost, ko jim milijoni sorojakov gladu umirajo.

Istotako pa drži, da nima nihče pravice in to najmanj z nacionalnimi razlogi braniti drugim biti neumen, če si pravico neumnosti zase trdno pridržuje. Če smejo kaki sokoli, orli ali orjunci prirejati Silvestrove „zabave", jih smejo ostali državljani tudi, pa naj govore katerokoli govorico. Vsaj ustava SHS ne dela v tem oziru nikakih razločkov in dokler bo ta ustava veljala, bo pač že morala veljati za vse enako.

Ampak neki možakarji med nami hočejo biti v tem oziru v posnemanju 2000 letnih laških in hakenkreuzlarskih kultur drugačnega mnenja. Proti prireditvi mariborskega Männergesangsvereina so vršali že precej časa najbolj besni izbruhi nacionalnega sovraštva in cele demonstracije, kakor da bi ne imeli prav nobene važnejše naloge, nego bojevati se proti temu, da bi imel nemški buržuj za Novo leto kapitalnega mačka. Vse strune so napeli naši 2000 letniki, da bi bili za Novo leto sami mačkasti. Celo policijo so klicali na pomoč. To se imenuje potem „nacionalno obrambno delo". Strašno znamenje naše notranje malovrednosti, če nas utegne ubiti že vsak Nemec, ki se kje napije, ali si na plesu pomečka kurja očesa!

Oblasti seveda niso tako bojazljive, zate nemške prireditve niso prepovedale. Nato je pisala „Orjuna", glasilo tistih, ki se nemških mačkov in pohojenih kurjih očes boje, v 61. štev. sledeče: „Mi priznavamo enakovrednost vseh državljanov, če je pa vladi na tem, da ohrani red, naj prepove prireditve velenemškega značaja... Odpuščamo premaganim, ampak terorja smo se naučili od Švabov in če ga uporabimo samo polovico — bo dovolj... In to bomo storili, če se ne sprijaznijo z vlogo [taka slovenščina!] premagancev [to je: če se za Novo leto napijejo!]... Vlada je preklicala prepoved Silvester-Feier v Mariboru. Naj si pripiše posledice sama... Treba bo poseči po drakoničnih sredstvih [pri tem cika „Orjuna" na — bombo, ki se je pred kratkim razpočila v pisarni nemškega advokata Orosla!]..." itd.

Posledica hujskanja je bila potem, da se je 31. dec. v Götzovi dvorani res razpočila bomba, razbila vrata in šipe ter prireditev onemogočila! Hvala bogu, da vsaj človeških žrtev ni in da nam ostane vsaj večji sramotni madež prihranjen. Toda sramota se vseeno ne da izbrisati. Perfektni norec, ki je dejanje izvršil — morda jih je bilo več — se tega najbrže ne zaveda, pa to na stvari malo spreminja. Ker se je junak v temni noči odtegnil javnemu poveličanju svojega dejanja — „boj za narod" ima zelo nejunaške obzire do lastne kože — bodo za dejanje odgovorni pač inspiratorji slovenskega deleža na podlostih 20. stolelja. „Orjuna" si bo sicer prala roke, kakor si jih je pri napadu na Cirilovo tiskarno, toda, kar je zapisano, ostane zapisano, pa ne vemo, čemu bi bilo hujskanje k zločinu kaj boljšega nego zločin sam, pa naj ga izvrši potem kdor hoče. Fakt pa je, da si je pri napadu na Cirilovo tiskarno „Orjuna" sicer roke prala, nazadnje se je le izkazalo, da so bili storilci njeni možje. Mimogrede omenjamo, sedaj se v protinemški gonji ti ljudje družijo z ljudmi, katerim so takrat stroje razbijali...

Neumnost pač ne pozna doslednosti. Podlost tudi ne. Ves civilizirani svet se zgraža nad dejanji laških banditov v zasedenem ozemlju, ves civilizirani svet se zgraža nad najnovejšim zločinom madžarskega fašizma v Csongradu, kjer so psihopatologične nature z bombo razbile plesno zabavo tamošnjega židovskega ženskega društva, ubile 3 osebe, smrtno ranile kakih 30, večinoma žensk, med njimi kristjanke. Vse to se je zgodilo pod vplivom hujskanja proti židovstvu. Tudi naše šovinistične nature se znajo zgražati nad takimi škandali in razumeti, da na ta način ne bo nihče prišel daleč. In vendar gredo, pa se osmradijo z istotakimi lopovstvi, nad mirnimi ljudmi, na plesnih veselicah, ne mogoče nad ljudmi, ki bi jih zalotili neposredno pri kakem dejanju, kjer bi se dala besnost vsaj kolikortoliko razumeti. Giunte in Pronaye sovražijo ti ljudje radi lopovščin, pa to jih ne ovira, da bi ne počenjali za las podobnih reči! Da bi se znesli vsaj nad Giuntami, Pronayi in drugimi lopovi direktno, čeprav bi tudi to nič ne pomagalo, ker iz krvi enega Giunte se porodi nov Giunta, pa za take delikte nimajo junaki ne smisla ne korajže. Veliko bolj varno je metati bombe na neoborožene ljudi, ki sploh ne vedo, kako pridejo do tega, da nosijo odgovornost za zločine, ki jih počenjajo istotaki zavrženi junaki v lastnem plemenu. V tem neumnem divjanju neodgovornih ljudi proti neodgovornim ljudem je tista prekleta nemorala vsakega fašizma, ki ga ponižuje v gnoj, pa naj se tisočkrat lišpa z nacionalnim idealizmom. Zakaj imamo oblasti? Ali niso te poklicane, da varujejo ljudstvo pred vsakim uničevalnim stremljenjem od zunaj in znotraj? Če vlada z uničevalnimi elementi simpatizira, zakaj pa jo volite? Zakaj ne skrbite na kulturen, najhitrejši način, da se taki vladi vzame odločevalna moč? Človek mora biti perfekten norec, da teh preprostih reči ne razume. Toda če je norec, spada v kliniko ne pa v politično življenje, če je zločinec in hujskač k zločinu, spada v katorgo ne med junake.

To je enkrat ena in skrajni čas je, da se prične ljudstvo po njej ravnati. Krvi smo se napili v svetovni vojni že dovolj. 30 milijonov mrtvecev vseh narodov jo je prelilo. Tudi sovraštva nam je dovolj, saj smo vendar ljudje, ne psi.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odbora SSJ in KDZ.
Tiskarna bratov Rumpret v Krškem. 1150

Prvovrstnega čevljarskega pomočnika
iščemo. Dobra šolska izobrazba ali s samouštvom pridobljeno **splošno znanje** je prvi pogoj. Prosilec mora biti vojaščine prost. Prošnje z natančno navedbo vseh podatkov in plačilnih zahtev je nasloviti pod „Trajno" na upravo.

Priporočamo:
‚Socialistični koledar 1924.' v platno vezan 12 Din. **Program in pravilnik Socialistične stranke Jugoslavije** broš. 4 Din. **„Krst sv. Vladimira"** (izvleček) broš. 2 Din in druge brošure.
Naslov:
„Naprej", Krško.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI
Aleksandrova c. 5.
sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice. Obresti po dogovoru. Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.
Delniški kapital K 10.000.000.
Brzojavni naslov: Zadrubanka. Telefon štev. 367.

Tečaji za strojepisje in stenografijo
ANT. RUD. LEGAT
Prva in edina strokovna šola za strojepisje in stenografijo v Mariboru.
Začetek dne 4. februarja.
Vpisovanja in pojasnila v šolski pisarni, Maribor, Vrazova ulica 4, blizu realke,
- - - in v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7. - - -